

TRESTNOPRÁVNÁ ZODPOVEDNOSŤ PRÁVNICKÝCH OSÔB V SLOVENSKOM PRÁVNOM PORIADKU

JANA SCHÄFFEROVÁ

Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Slovenská republika

Abstract in original language

V príspevku je venovaná pozornosť ochrany tretích subjektov-osôb, vstupujúcich do jednanía s právnickými osobami. Rozoberaná je najmä téma problematiky uzákonenia trestnoprávnej zodpovednosti týchto osôb, analýza problému ich úpravy a dôsledok takejto absencie v našom právnom poriadku. Príspevok je ďalej orientovaný na udeľovanie sankcií osobám so statusom právnické osoby a návrh na udeľovanie trestov, ako preventívnu a ochrannú funkciu. V závere práce je ukážka možných riešení, ktoré majú iné štáty už zaužívané v praxi

Key words in original language

právnická osoba, zodpovednosť, tretia osoba, sankcie

Abstract

The paper will pay attention to the protection of third persons, entities, entering into negotiations with legal persons. Discussing the particular topic is the issue of the enactment of the criminal liability of those persons, problem analysis, adjustment, and a result of such absence in our law. The contribution is focused on further penalties to persons having legal person status and a proposal to award penalties and preventive and protective function. In conclusion, this work is an example of possible solutions to other states already well established in practice.

Key words

criminal liability of legal persons in the Slovak legal system

V prípade ak fyzická osoba spácha trestný čin, vzťahuje sa na ňu trestný zákon a trestný poriadok platný a všeobecne záväzný v podmienkach Slovenskej republiky. Avšak na spoločnosť a teda právnickú osobu nie je možné pozerať ako na človeka- fyzickú osobu. Naše platné právne predpisy túto situáciu, podľa môjho názoru, žiaľ neriešia. V trestných kódexoch je riešená iba individuálna zodpovednosť- fyzická osoba zodpovedá za svoje konanie. Respektíve, čiastočné riešenie spomínam ďalej v článku,

a to takzvanou nepriamou zodpovednosťou. Prečo vidím dôvod pre zavedenie takejto zodpovednosti? Je to potreba len vnútroštátna, alebo by sme tento problém mohli nazvať už aj medzinárodným? Ako dobre vieme, Slovenská republika je viazaná medzinárodnými zmluvami a dohovormi. Zavedenie takejto zodpovednosti je požadované viacerými medzinárodnými záväzkami, ktoré ale majú iba charakter odporúčaní. A teda, ako spomínam vyššie (individuálnu trestnú zodpovednosť) zavedenie trestnej zodpovednosti právnických osôb by bolo v rozpore so súčasnou právnou úpravou. Problém nastáva práve v tejto oblasti, kedy právnickú osobu nie je možné personifikovať, subsumovať ju pod fyzickú osobu, pripisovať jej zodpovednosť týchto osôb a v neposlednom rade aj patričné sankcie, ktoré by v určitých prípadoch nebolo možné ani realizovať. Pripísať zodpovednosť, psychický, duševný či fyzický vzťah právnickej osoby k spáchanému trestnému činu, by bol veľmi náročný a takmer neúspešný pokus o riešenie. Právnickej osobe by sme len veľmi zložito dosvedčili vôľu spáchať konkrétny trestný čin. K tejto téme má potrebu sa vyjadriť asi každý, avšak názory ľudí sa v mnohom rozlišujú, a poniektorým aj naháňajú hrôzu jej uzákonením. Preto sa tomu snažím hlbšie porozumieť a pochopiť súčasné problémy, ktoré robia túto situáciu problémovou. Nepochybne existuje niekoľko odborných argumentov, prečo túto zodpovednosť nezaviesť. Podľa môjho názoru, štúdiom tejto problematiky a sledovaním médií, je to téma, ktorú je potrebné riešiť ihneď a zabrániť tým trestným činom, ktoré by mohli byť ďalej páchané, bez postihu konkrétnej osoby. Je obava a negatívny postoj k zavedeniu tohto inštitútu zakotvená v obave a nedôvere voči nášmu právnemu systému a jeho zneužitíu? Bezpochyby, asi každý systém, akokoľvek dobre myslený, je v dnešnej dobe zneužiteľný. Môže zato doba, nove technológie a inovácie. Situácia je taká, že všetky problémy spoločností, si dovoľím nazvať folklórom podávania trestných oznámení. Zavedením trestnej zodpovednosti právnických osôb, by sme zaznamenali významný prelom z doterajšieho teoretického chápania trestnej zodpovednosti v súvislosti so zavinením. Možno práve tento dôvod by sme mohli označiť za hlavnú príčinu neuzákonenia tohto inštitútu. Je zavedenie trestnej zodpovednosti právnických osôb potreba vnútroštátna, alebo by sme to mohli nazvať medzinárodným problémom? Vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie vznikla povinnosť Slovenska plniť záväzky vyplývajúce jej z tohto z členstva. Slovenská republika je preto viazaná medzinárodnými

dokumentmi a medzinárodnými zmluvami, ktoré ale majú, dovoľím si tvrdiť „iba“, charakter odporúčaní. V posledných rokoch majú stúpajúci charakter protispoločenské aktivity právnických osôb, z čoho vyplývajú ohrozenia hospodárskej stability, ľudských práv a životného prostredia. Protispoločenské aktivity právnických osôb sa týkajú predovšetkým verejných financií- podvody a korupcia pri zadávaní verejných zákaziek, krátenia či neplatenia daní, podvodné získavanie dotácií a podobne, životného prostredia a zdravia- výroba a distribúcia výrobkov nebezpečných pre život a zdravie, priemyselné znečistenie životného prostredia, porušovanie pravidiel ekologicky bezpečné výroby. Z uvedeného je možné predpokladať, že právnické osoby často páchajú závažnú trestnú činnosť hoci aj z nedbanlivosti, ktoré môže mať na svedomí aj mnoho životov. Hlavným účelom trestnoprávnej zodpovednosti právnických osôb by teda podľa zástancov mali byť predovšetkým prevencia, hroziaci a preventívny efekt, ktorého doterajšie administratívne sankcie zďaleka nedosahujú, pretože udeľované pokuty sú pre právnické osoby v porovnaní so ziskom z nedovoleného konania zanedbateľné. Z môjho pohľadu je veľmi výrazným argumentom všetkých zástancov proti zavedeniu tejto zodpovednosti, práve poukazovanie nato, že právnické osoby sú len fikcia. Je to naozaj tak? V prípade ak by to tak bolo, je logické, že tieto osoby potom nemôžu mať svoju vlastnú vôľu, z čoho vyplýva, že sa ani nemôžu stať subjektom trestnoprávných vzťahov. Je nepopierateľné, že právnické osoby sú reálne subjekty, ktoré majú v občianskom, správnom a obchodnom odvetví svoju právnu subjektivitu, preto nie je správne ich subsumovať len pod tieto odvetvia. Dôvody pre zavedenie trestnej zodpovednosti právnických osôb sú rozličné. Patrí medzi ne poznanie, že individuálne trestnú zodpovednosť v podmienkach kolektívnych organizačných foriem nie je s to zabrániť zvlášť škodlivým dôsledkom vznikajúcim vo sfére činnosti právnických osôb, ktorá má často rozsiahle a ťažko napravitel'né dôsledky postihujúce spoločnosť a životné prostredie, v ktorom žije (ako príklady sa uvádzajú rozsiahle hospodárske machinácie, poškodzovanie životného prostredia haváriami výrobných prevádzok, ropných tankerov, nedovolená výroba a distribúcia zbraní, drog a pod. V prospech zavedenia trestnej zodpovednosti právnických osôb považujem okolnosť, že nemožno vystačiť s administratívno- správnu zodpovednosťou a sankciami, ktoré evidentne nie sú schopné dostatočne postihnúť spoločensky škodlivé následky, t. z . činnosti právnických osôb- správna zodpovednosť je roztrieštená, nekoordinovaná, nedostatočná, nemá

prepracované všeobecné inštitúty upravujúce zodpovednosť, správne právo nemá dostatočnú škálu vhodných sankcií realizovateľných práve na právnické osoby. Trestnou zodpovednosťou právnických osôb sa bude musieť zaoberať aj česká legislatíva v súvislosti s revíziou trestného práva. Ak zákonodarca zavedie trestnú zodpovednosť právnických osôb, bude potrebné riešiť niekoľko dôležitých otázok. Ide napríklad o otázky, ktoré právnické osoby by mali podliehať trestnej zodpovednosti. Ďalej ide, za aké trestné činy by mali zodpovedať, otázku zavinenia právnických osôb, otázku sankcionovania právnických osôb a nakoniec aj procesné otázku - trestné konanie vedené proti právnickej osobe. Nie všetky druhy právnických osôb by mohli podliehať trestnej zodpovednosti. Do úvahy prichádzajú iba právnické osoby, ktoré majú charakter korporácií- združenie fyzických alebo právnických osôb, či už ide o právnické osoby súkromného alebo verejného práva. Trestná zodpovednosť a s tým spojený postih možno uplatňovať aj voči právnickým osobám v likvidácii. Nepredpokladá sa však trestná zodpovednosť kolektívnych subjektov, ktoré nemajú právnu subjektivitu – tzv. faktických združenie osôb alebo spoločenstvo vo fáze formovania (existuje napríklad v Holandsku), pretože by to vytváralo interpretačné problémy a nebolo by to účinné. Výslovne by však mali byť vyňaté štát a jednotky územnej samosprávy (obce, vyššie samosprávne územné celky - kraje). Naproti tomu by sa mali uplatňovať trestnú zodpovednosť aj proti cudzozemským právnickým osobám podobne ako proti cudzím štátnym príslušníkom, aj keď vykonateľnosť niektorých sankcií voči nim môže byť problematická.

Problematika trestnoprávnej zodpovednosti právnických osôb patrí čoraz častejšie medzi diskutované otázky a aktuálne témy. Čo sa týka slovenskej legislatívy a slovenských právnych teoretikov, mohli by sme túto tému zaradiť medzi veľmi kontroverznú, kde sa názory rôznych autorov rozchádzajú. Slovenská republika nemá legislatívne upravenú trestnoprávnu zodpovednosť právnických osôb, s výnimkou úpravy nepravnej trestnej zodpovednosti právnických osôb, upravenú novelou č. [224/2010](#), ktorá menila a dopĺňala trestný zákon č. [300/2005](#). Keďže Slovenská republika nemá teda legislatívne upravenú pravú trestnú zodpovednosť právnických osôb, sú jednotlivé názory ovplyvnené z teoretického vnímania tohto inštitútu, pričom však podľa môjho názoru, na každý právny inštitút je treba nazerať aj z pohľadu potrieb

aplikačnej praxe. Zavedenie tohto inštitútu môžeme označiť za veľmi zásadnú, ba priam až revolučnú zmenu, akou by trestná zodpovednosť právnických osôb bez pochyb bola. Aj keď ide o tému vysoko aktuálnu, treba konštatovať, že ucelená vedecká štúdia na našom trhu absentuje a neprejavuje žiaden progres. V problematike trestnej zodpovednosti právnických osôb vystupujú do popredia viaceré témy, ktorým by som sa chcela venovať a na ktoré by som chcela vysloviť svoj vlastný názor.

Samotná skutočnosť a samotný fakt, že táto téma vyvoláva záujem o diskusiu, je vysoko pozitívna a prispieva k zvyšovaniu odbornej úrovne argumentov na zaujatie rôznych, často protichodných stanovísk. Trestná zodpovednosť právnických osôb umožní účinnejšie postih niektorých závažných konaní výslovne uvedených v osobitnej časti Trestného zákona (napr. činov vážne poškodzujú životné prostredie, spojených s organizovaným zločinom a pod). Nepredpokladá sa teda trestnú zodpovednosť právnických osôb za všetky trestné činy, ale len za trestné činy výslovne uvedené v osobitnej časti nového trestného zákona, ak taký trestný čin bol spáchaný pri jej činnosti. Nie všetky druhy právnických osôb by mohli alebo mali podliehať trestnej zodpovednosti. Do úvahy prichádzajú iba právnické osoby majúce charakter korporácií (združenie fyzických alebo právnických osôb), teda tie, ktoré majú personálne substrát, či už ide o právnické osoby súkromného alebo verejného práva. Trestná zodpovednosť a s tým spojený postih možno uplatňovať aj voči právnickým osobám v likvidácii. Nepredpokladá sa však trestná zodpovednosť kolektívnych subjektov, ktoré nemajú právnu subjektivitu – tzv. faktických združení osôb alebo spoločenstiev vo fáze formovania (existuje napríklad v Holandsku), pretože by to vytváralo interpretačné problémy a nebolo by to účinné. Výslovne by však mali byť vyňaté štát a jednotky územnej samosprávy (obce, vyššie samosprávne územné celky - kraje). Naproti tomu by sa mali uplatňovať trestnú zodpovednosť aj proti cudzozemským právnickým osobám podobne ako proti cudzím štátnym príslušníkom, aj keď vykonateľnosť niektorých sankcií voči nim môže byť problematická. Z hľadiska základných foriem a druhov konania - konania a opomenutie - sa v prípade právnických osôb nebude robiť rozdiel medzi omisívnym konaním pravým a nepravým, ako je to u osôb fyzických, pretože u právnických osôb možno dôvodne vychádzať z predpokladu, že na právnické osoby možno oprávnene klásť vyššie nároky ohľadom povahy porušených (nedodrzaných)

právných povinností. Inak vyjadrené, v prípade právnických osôb nie je potrebné rozlišovať porušenie alebo nesplnenie všeobecných a špeciálnych právnych povinností, pretože pre právnickú osobu v podstate vždy pôjde o povinnosť špeciálnu, ktorej nesplnenie pri naplnení všetkých ďalších znakov konkrétneho v osobitnej časti Trestného zákona uvedeného trestného činu zaťaží právnickú osobu ako páchatel'a trestného činu. Právnická osoba bude zodpovedať za trestný čin len vtedy, ak zavinene neurobila nevyhnutné opatrenia na odvrátenie alebo odstránenie následkov uvedených u jednotlivých trestných činov v osobitnej časti Trestného zákona alebo také následky zavinene spôsobila. V rámci navrhovanej úpravy bude riešená teda aj subjektívna stránka z hľadiska jej rozsahu tak, že by mala zahŕňať možnosť právnickej osoby pri zachovaní riadnej starostlivosti následok odvrátiť alebo odstrániť, alebo pokrývať skutočnosť, že právnická osoba následok zavinene spôsobila.

"Návrh legislatívne zámeru kodifikácie súkromného práva, ktorá v súčasnosti prebieha, si kladie za cieľ zaviesť v rekodifikovaných civilných kódexoch všeobecnú úpravu právnických osôb, ktorá bude subsidiárne použiteľná pre všetky právnické osoby. Občiansky zákonník vytvorí všeobecný základ pre právnické osoby štylizovaný podľa toho, či ide o osobu nadačného alebo korporáčného typu. Navrhuje na koncepčnú zmenu spočívajúca v tom, že konštrukcia priameho osobného konania v mene právnickej osoby sa nahradí novou konštrukciou zastúpenia právnickej osoby konajúcej v jej mene. "

"Ďalej ide o otázku, či koncipovať trestnú zodpovednosť právnických osôb všeobecne alebo priznať trestnú zodpovednosť iba určitému okruhu právnických osôb. Z právnej úpravy trestnej zodpovednosti, v krajinách kde už bola zavedená, vyplýva, že je neúčelné, aby štát trestal sám seba, vzhľadom nato, že on sám je tvorcom práva, čo však nevyklučuje trestnú zodpovednosť subjektov verejnej správy a správy, ak vystupujú v občianskoprávných vzťahoch."

Problematika trestanie právnických osôb je veľmi široká a sama o seba by si zaslúžila podrobnejšie spracovanie. Obmedzený rozsah tohto príspevku núti len k niekoľkým všeobecným poznámkam. Základným problémom sankcionovanie právnických osôb je vymedzenie účelu sankcionovania. Účelom trestu je chrániť spoločnosť pred páchatel'mi trestných činov, zabrániť odsúdenému

v ďalšom páchaní trestnej činnosti a vychovať ho k tomu, aby viedol riadny život, a tým výchovne pôsobiť aj na ostatných členov spoločnosti. Takto vymedzený účel trestu možno pochopiteľne voči právnickým osobám vzťahovať len čiastočne, pretože ťažko môžeme hovoriť o tom, že sankciu právnických osôb je snaha vychovať ich k tomu, aby viedli riadny život. Samozrejme, že sankciu právnických osôb môže byť aj náprava právnickej osoby v tom zmysle, aby sa stala riadnym korporátnym subjektom. Ak hovoríme v všeobecnej rovine o účele sankcií právnických osôb, možno vychádzať z toho, že zásadne je kladený dôraz na ochranu spoločenských záujmov a súčasne je výrazne potlačená ich nápravného funkcie. Len na okraj možno uviesť, že vymedzenie účelu sankcionovanie právnických osôb bude pravdepodobne úlohou náuky, pretože nemožno očakávať, že by sa tejto úlohy ujala legislatívnej praxe, a to tým skôr, keď ani v poslednej publikovanej verzii nového trestného zákonníka z júna 2006 nenachádzame žiadne ustanovenie o vymedzenie účelu trestu vo vzťahu k osobám fyzickým.

" Právna úprava iných štátov obsahuje širokú škálu trestnoprávných sankcií. Príkladom môže byť Francúzsko, kde obsahuje trestný zákonník celkovo 11 sankcií, ktoré je možné uložiť právnickej osobe, od najťažších, ktorým je rozpustenie (likvidácia) právnickej osoby, cez peňažnú sankciu (pokutu) vo výške päťnásobku peňažného trestu, ktorý môže byť uložený fyzickej osobe až po trochu zvlášťne sankciu, ktorú je trvalý alebo dočasný (na dobu piatich rokov) zákaz držať zvierá. Uloženie tej ktorej sankcie môže mať obmedzujúce podmienky vo vzťahu k určitej právnickej osobe. Podobne v Slovinsku podľa osobitného zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb z 8. 7. 1999 možno uložiť právnickej osobe tri tresty (peňažný trest, prepadnutie majetku, likvidácia právnickej osoby) a tri ochranné opatrenia (zhabanie vecí, zverejnenie rozsudku a zákaz obchodnej činnosti). Tretím príkladom relatívne prepracovaného systému sankcionovaniu právnickej osoby môže byť Maďarsko. Podľa maďarského zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb z roku 2001 možno právnickej osobe ako základnú sankciu uložiť peňažnú pokutu (minimálna hranica 500 000 forintov, maximálna hranica trojnásobok majetkové výhody získané alebo očakávané z trestnej činnosti), likvidácia právnickej osoby, obmedzenie aktivít právnickej osoby. Právnickej osobe je možné uložiť aj ochranné opatrenia - zabráni majetku. Systém sankcionovanie je

prepracovaný, pri každej sankcie existuje základná podmienka pre jej aplikáciu a ďalšie špeciálne podmienky. Sankcie obmedzenie aktivít právnickej osoby zahŕňa niekoľko čiastkových sankcií, napríklad zákaz zúčastňovať sa verejných zákaziek, zákaz udelenie koncesie na prevádzkovanie činnosti, zákaz byť príjemcom štátnej dotácie alebo iné formy financovania z fondov EÚ. "

Bez toho aby sme robili definitívne závery k otázke sankcionovanie právnických osôb, môžeme uzavrieť niekoľkými všeobecnými predbežnými poznámkami. Pri zavedení pravej trestnej zodpovednosti právnických osôb by mal byť systém sankcií dostatočne členitý, aby umožňoval súdu výber najvhodnejšej sankcie, prípadne kombináciu sankcií, ktoré by v efektívnej podobe napĺňali účel sankcionovanie právnických osôb. Inšpiračným zdrojom a vhodným vodidlom môžu byť aj odporúčania obsiahnuté v tzv. rámcových rozhodnutiach ako dôležitom z medzinárodného inštrumentu. Medzinárodné dokumenty však spravidla vyžadujú len všeobecne aplikáciu "účinných, primeraných a odrádzajúcich sankcií", ktoré by postihli a zamedzili páchania kriminálnej činnosti právnických osôb. Za základný prostriedok k postihu právnických osôb možno považovať peňažnú sankciu - peňažnú pokutu v systéme pravej trestnej zodpovednosti. Napriek tomu zavedenie iba jediných sankcií - peňažné pokuty nepovažujeme za správne už preto, že peňažnú sankcií možno postihnúť právnické osoby taktiež podľa predpisov správneho práva, takže môže byť položená otázka, či trestnoprávne postih nie je len zbytočný krok, keď rovnakého účelu možno dosiahnuť administratívne správnymi prostriedkami. Ak pripustíme, že rokovania právnické osoby sleduje aj iné ako ekonomické ciele, potom uloženie majetkové sankcie nemusia viesť k splneniu účelu sankcionovanie právnických osôb. Preto by právna úprava sankcionovania mala umožniť aj postihnutie iných práv a slobôd.

Trestná zodpovednosť právnických osôb existuje najdlhšie v anglo-americkom práve (Británia a USA). V Európe sú jej priekopníkmi Holandsko a Francúzsko a postupne bola zavedená vo väčšine krajín EÚ. Na druhej strane napríklad v Nemecku patrí zodpovednosť právnických osôb pod správne právo, trestné zodpovednosť právnických osôb neexistuje ani na Slovensku. Už koncom 70. rokov sa v rade medzinárodných právnych, politických alebo vedeckých dokumentov objavuje požiadavka, aby štáty, ktoré svojim vnútroštátnym právom nesankcionujú právnickej osoby za ich porušenie najmä v oblasti najzávažnejších foriem

protispoločenského konania a umožnili medzinárodnú spoluprácu pri ich postihu v cezhraničných prípadoch. Dokumenty tohto druhu vznikajú najmä na pôde Organizácie Spojených národov a jej orgánov a organizácií, Rady Európy, Organizácia pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj alebo Európskej únie, ale tiež na vedeckých fórach, napríklad na svetových kongresoch Medzinárodnej spoločnosti pre trestné právo (AIDP). Ako príklad možno uviesť rezolúciu XV. Medzinárodného kongresu trestného práva (Rio de Janeiro 1994), ktorá v sekcii I. odporúča sankcionovať právnickej osoby za trestné činy proti životnému prostrediu. Právna povaha týchto dokumentov je veľmi rozdielna. Mnoho z nich je záväzná a ukladá zmluvným štátom povinnosť zaviesť vnútroštátnym právom zodpovednosť právnických osôb a efektívne sankcie proti právnickým osobám, iné majú charakter odporúčaní, resp. nemajú vôbec právny charakter.

"Nato, aby sme pochopili správanie právnických osôb a to aj správania spočívajúce v protiprávnom konaní, zakladajúcom prípadnú trestnú zodpovednosť, je potrebné právnické osoby spoznať." Tak, ako človeka ovplyvňuje prostredie, v ktorom sa pohybuje, výchova a jeho povaha, tak právnickú osobu determinuje právne prostredie, v ktorom sa pohybuje, v ktorom vznikla, kde existuje, jej história a organizácia. Právna veda by sa mala vyvarovať definícií právnickej osoby prostredníctvom obyčajného porovnávania jej vlastností s osobami fyzickými, nakoľko sú s nimi podobné len pri veľmi povrchnom popisovaní. V skutočnosti ide o dva veľmi odlišné subjekty.

Záverom si dovoľím vyjadriť myšlienku o zavedení zodpovednosti právnických osôb prípade spáchaného trestného činu. Nestačí len o tomto inštitúte len rozprávať a diskutovať, každý inštitút, hoci ako dobre myslený má štrbiny a tzv. chybičky krásy, ktoré sa vycibria časom a praxou. Treba veriť v tento inštitút. Uzákonenie by prinieslo časom očakávané výsledky a predišlo by sa tým k prípadným trestným činom spáchaných právnickou osobou. Netreba polemizovať o tom „PREČO“ túto zodpovednosť uzákoniť. Hlavné centrum pozornosti by sa malo sústrediť na otázku „AKO“. Jednoznačne vyjadrujem svoj pozitívny názor pre jeho zakotvenie v našom právnom poriadku. Treba dbať aj na dôkladné prepracovanie sankcií pre tieto druhy osôb, nakoľko súčasné sankcie stanovené pre fyzické osoby, by v niektorých prípadoch boli len veľmi ťažko realizovateľné na právnické osoby.

Vzhľadom na rastúci počet právnických osôb aj rastúce protispoločenské aktivity, je na mieste snaha zaviesť účinné, primerané a odstrašujúce sankcie, k čomu nás napokon zaväzujú aj medzinárodné dokumenty. Nevyhnutnou otázkou však je, či je trestná zodpovednosť právnických osôb naozaj jediným možným riešením.

Literature:

- Čečot. V. Segeš, I.: Trestnoprávna zodpovednosť právnických osôb? , Justičná revue, 53, 2001, č. 1, str. 21-26.
- Lazár, J., a kol. : Návrh legislatívneho zámeru kodifikácie súkromného práva , Ministerstvo spravodlivosti SR, Bratislava 2008, str. 50-51, ISBN [978-80-89363-14-8](#).
- <http://www.mvcr.cz/clanek/trestni-odpovednost-pravnickych-osob-jako-predmet-zkoumani.aspx>
- Madliak. J., Právnická osoba- subjekt trestného činu v návrhu rekodifikovaného trestného zákona. Bulletin slovenskej advokácie, SAK, č.1, 2005, roč. IX, str.15, ISSN [1335-1079](#).
- Trestný zákon č. [300/2005](#) Zb.
- Trestný poriadok č. [301/2005](#) Z. z. - úplné novelizované znenie.

Contact – email

janka.schafferova@gmail.com